



Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (sedmo prošireno vijeće)

19. siječnja 2022.*

„Tužba za poništenje i naknadu štete – Tržišno natjecanje – Zlouporaba vladajućeg položaja – Slovačko tržište širokopojasnih telekomunikacijskih usluga – Odluka kojom se utvrđuje povreda članka 102. UFEU-a i članka 54. Sporazuma o EGP-u – Presuda kojom se djelomično poništava odluka i smanjuje iznos izrečene novčane kazne – Odbijanje Komisije da isplati zatezne kamate – Članak 266. UFEU-a – Članak 90. stavak 4. točka (a) Delegirane uredbe (EU) br. 1268/2012 – Dovoljno ozbiljna povreda pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima – Nemogućnost korištenja iznosom neopravdano plaćene novčane kazne – Izgubljena zarada – Zatezne kamate – Stopa – Šteta”

U predmetu T-610/19,

Deutsche Telekom AG, sa sjedištem u Bonnu (Njemačka), koji zastupaju P. Linsmeier, U. Soltész, C. von Köckritz i P. Lohs, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju P. Rossi i L. Wildpanner, u svojstvu agenata,

tuženika,

Povodom zahtjeva na temelju članka 263. UFEU-a za poništenje odluke Komisije od 28. lipnja 2019. o odbijanju isplate zateznih kamata tužitelju na glavnici dijela novčane kazne vraćene na temelju presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), s jedne strane, i povodom zahtjeva na temelju članka 268. UFEU-a za naknadu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja tom glavnicom odnosno, podredno, štete proizašle iz Komisijina odbijanja da isplati zatezne kamate na taj iznos, s druge strane,

OPĆI SUD (sedmo prošireno vijeće),

u sastavu: R. da Silva Passos (izvjestitelj), predsjednik, V. Valančius, I. Reine, L. Truchot i M. Sampol Pucurull, suci,

tajnik: S. Jund, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 30. lipnja 2021.,

* Jezik postupka: njemački

donosi sljedeću

Presudu

Okolnosti spora

- 1 Dana 15. listopada 2014. Europska komisija donijela je Odluku C(2014) 7465 *final* u vezi s postupkom na temelju članka 102. UFEU-a i članka 54. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39523 – Slovak Telekom), ispravljenu njezinom Odlukom C(2014) 10119 *final* od 16. prosinca 2014. i njezinom Odlukom C(2015) 2484 *final* od 17. travnja 2015. (u daljnjem tekstu: Odluka iz 2014.). Članci 1. i 2. Odluke iz 2014. glase kako slijedi:

„Članak 1.

1. Poduzetnik koji čine društvo Deutsche Telekom AG i društvo Slovak Telekom a.s. počinio je jedinstvenu i trajnu povredu članka 102. Ugovora i članka 54. Sporazuma o EGP-u.

2. Povreda je trajala od 12. kolovoza 2005. do 31. prosinca 2010. i uključivala je sljedeće prakse:

- (a) skrivanje informacija o mreži od alternativnih operatera potrebnih za izdvajanje lokalnih petlji;
- (b) smanjenje područja primjene vlastitih obveza u pogledu izdvajanja lokalnih petlji;
- (c) utvrđivanje nepoštenih pravila i uvjeta u njegovoj referentnoj ponudi za izdvajanje u pogledu kolokacije, kvalifikacije, predviđanja, popravaka i bankovnih jamstava;
- (d) primjenu nepoštenih cijena kojima se jednako učinkovito operateru, koji se oslanja na veleprodajni pristup izdvojenim lokalnim petljama društva Slovak Telekom a.s., ne omogućuje da bez gubitaka ponudi maloprodajne usluge koje nudi Slovak Telekom a.s.

Članak 2.

Za povredu iz članka 1. izriču se sljedeće novčane kazne:

- (a) solidarna novčana kazna od 38 838 000 eura društvima Deutsche Telekom AG i Slovak Telekom a.s.;
- (b) novčana kazna od 31 070 000 eura društvu Deutsche Telekom AG.

Novčane kazne plaćaju se u eurima u roku od tri mjeseca od datuma dostave ove odluke na sljedeći bankovni račun u ime Europske komisije:

[...]

Po isteku prethodno navedenog roka, na novčane kazne kamate se automatski obračunavaju po stopi koju Europska središnja banka primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja na prvi dan mjeseca tijekom kojeg je ova odluka donesena, uvećanoj za tri i pol postotna boda.

Ako poduzetnik iz članka 1. podnese tužbu, on pokriva novčanu kaznu u za to određenom roku tako da pruži prihvatljivo bankovno jamstvo ili izvrši privremeno plaćanje novčane kazne, u skladu s člankom 90. Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 1268/2012 [od 29. listopada 2012. o pravilima za primjenu Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL 2012., L 362, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 9., str. 183.)].”

- 2 Tužitelj, društvo Deutsche Telekom AG, podnio je 24. prosinca 2014. tužbu protiv Odluke iz 2014. Ta je tužba bila zavedena pod brojem T-827/14.
- 3 Dana 16. siječnja 2015. tužitelj je platio novčanu kaznu od 31 070 000 eura čiji je bio jedini dužnik.
- 4 U presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud je smatrao da je u Odluci iz 2014. Komisija propustila dokazati da je praksa određivanja cijena društva Slovak Telekom a.s. iz članka 1. stavka 2. točke (d) navedene odluke dovela do učinaka istiskivanja prije 1. siječnja 2006. Osim toga, presudio je da tužiteljev prihod ne može odražavati njegovo pojedinačno postupanje u počinjenju predmetne povrede i da navedeni prihod ne može, stoga, poslužiti kao osnova za izračun dodatne novčane kazne koja je samo njemu izrečena radi odvratanja.
- 5 Stoga je, prvo, Opći sud poništio članak 1. stavak 2. točku (d) Odluke iz 2014. u dijelu u kojem se tom odredbom utvrđuje da je tužitelj u razdoblju između 12. kolovoza i 31. prosinca 2005. primijenio nepoštene cijene kojima se jednako učinkovito operateru, koji se oslanja na veleprodajni pristup izdvojenim lokalnim petljama društva Slovak Telekom, ne omogućuje da bez gubitaka ponudi maloprodajne usluge koje nudi to društvo.
- 6 Drugo, Opći sud poništio je članak 2. Odluke iz 2014. u dijelu u kojem se njime iznos novčane kazne za čije su plaćanje bili solidarno odgovorni društvo Slovak Telekom i tužitelj utvrđuje na 38 838 000 eura, a iznos novčane kazne za čije je plaćanje bio odgovoran samo tužitelj na 31 070 000 eura.
- 7 Treće, s jedne strane, Opći sud smanjio je za 776 037 eura iznos novčane kazne za čije su plaćanje bili solidarno odgovorni društvo Slovak Telekom i tužitelj te utvrdio taj iznos na 38 061 963 eura. S druge strane, Opći sud smanjio je za 12 039 019 eura iznos novčane kazne za čije je plaćanje bio odgovoran samo tužitelj i utvrdio taj iznos na 19 030 981 euro.
- 8 Četvrto, Opći sud odbio je tužbu u preostalom dijelu i podijelio troškove.
- 9 Nakon razmjene dopisa koja je započela 13. prosinca 2018. Komisija je 19. veljače 2019. vratila tužitelju iznos od 12 039 019 eura.
- 10 Dana 12. ožujka 2019. tužitelj je zatražio od Komisije da mu isplati zatezne kamate za razdoblje između, s jedne strane, 16. siječnja 2015., kao datuma na koji je platio iznos novčane kazne čiji je jedini dužnik bio (vidjeti točku 3. ove presude) i, s druge strane, 19. veljače 2019., kao datuma na koji mu je Komisija vratila dio novčane kazne koji je proglašen neopravdanim u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930) (vidjeti točku 9. ove presude). Zatezne kamate čije je plaćanje tužitelj potraživao iznosile su 1 750 522,83 eura i odgovarale su primjeni stope od 3,55 % na iznos od 12 039 019 eura koji mu je Komisija vratila. Stopa od 3,55 % predstavljala je stopu koju je Europska središnja banka (ESB) primjenjivala za svoje glavne operacije refinanciranja u siječnju 2015., to jest stopu od 0,05 % uvećanu za tri i pol postotna boda.

- 11 Dopisom od 28. lipnja 2019. (u daljnjem tekstu: pobijana odluka) Komisija je odbila isplatiti tužitelju zatezne kamate.
- 12 Prvo, Komisija je u pobijanoj odluci izjavila da je 19. veljače 2019. vratila nominalni iznos preplaćene novčane kazne, to jest razliku između iznosa novčane kazne prvotno izrečene tužitelju u Odluci iz 2014. i iznosa novčane kazne koji se stvarno dugovao nakon smanjenja koje je Opći sud izvršio u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930). Komisija je pojasnila da na nominalni iznos preplaćene novčane kazne nisu obračunate kamate zato što je povrat od tog iznosa bio negativan.
- 13 U pobijanoj odluci Komisija se pozvala na članak 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012 od 29. listopada 2012. o pravilima za primjenu Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije (SL 2012., L 362, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1, svezak 9., str. 183.).
- 14 U tom pogledu Komisija je objasnila da u slučaju u kojem se novčane kazne plate privremeno do iscrpljivanja pravnih lijekova, ona mora osigurati privremeno plaćene iznose „tako da ih ulaže u financijsku imovinu te time osigurava sigurnost i likvidnost novčanih sredstava, a istodobno ostvaruje pozitivan povrat”. Ta objašnjenja odgovaraju, u biti, odredbama članka 90. stavka 2. Delegirane uredbe br. 1268/2012.
- 15 Komisija je također podsjetila na odredbe članka 90. stavka 4. točke (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012, to jest da „kada je novčana kazna [...] ukinuta ili smanjena [...] neopravdano naplaćeni iznosi zajedno s kamatama vraćaju se [...] [i a]ko je ukupan povrat ostvaren za odgovarajuće razdoblje bio negativan, vraća se nominalna vrijednost neopravdano naplaćenih iznosa”.
- 16 Drugo, u pobijanoj odluci Komisija je ispitala argument tužitelja prema kojem je on imao pravo, u skladu s presudom od 12. veljače 2019., Printeos/Komisija (T-201/17, EU:T:2019:81), naplatiti zatezne kamate po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotnih bodova. U odgovoru na taj argument, ona je objasnila da ta presuda nije pravna osnova za plaćanje zateznih kamata čiju isplatu tužitelj potražuje. Usto je istaknula da navedenom presudom nisu ukinute obveze koje je imala na temelju članka 90. stavka 4. točke (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012. Naposljetku je navela da je podnijela žalbu protiv te presude koja stoga nije pravomoćna.
- 17 Na temelju tih objašnjenja Komisija je zaključila da nije u mogućnosti ispuniti zahtjev koji je tužitelj podnio tražeći da mu ona isplati zatezne kamate na dio iznosa novčane kazne koji je Opći sud proglasio neopravdanim u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930).

Postupak i zahtjevi stranaka

- 18 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 9. rujna 2019. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

- 19 Dana 2. listopada 2019. Komisija je zatražila prekid postupka na temelju članka 69. točke (a) Poslovnika Općeg suda do odluke kojom se završava postupak u predmetu povodom kojeg je donesena presuda od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39). Dana 10. listopada 2019. tužitelj se usprotivio tom zahtjevu. Dana 22. listopada 2019. predsjednik devetog vijeća Općeg suda odlučio je da neće prekinuti postupak.
- 20 Pisani dio postupka zatvoren je 8. svibnja 2020.
- 21 Dana 25. veljače 2021. stranke su u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih u članku 89. Poslovnika bile pozvane da podnesu svoja očitovanja o zaključcima koje u okviru ovog predmeta izvode iz presude od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39). Stranke su na taj poziv odgovorile u za to određenom roku.
- 22 Opći sud odlučio je na prijedlog sedmog vijeća i primjenom članka 28. Poslovnika uputiti predmet proširenom sastavu suda.
- 23 Opći sud (sedmo prošireno vijeće) odlučio je na prijedlog suca izvjestitelja otvoriti usmeni dio postupka i pozvao je stranke da odgovore na više pisanih pitanja. Komisija je također bila pozvana dostaviti jedan dokument. Stranke su udovoljile tim zahtjevima u za to određenom roku.
- 24 Na raspravi od 30. lipnja 2021. stranke su saslušane prilikom svojih izlaganja i prilikom davanja odgovora na usmena pitanja koja je postavio Opći sud.
- 25 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
 - poništi pobijanu odluku;
 - naloži Europskoj uniji, koju Komisija zastupa, da mu naknadi financijsku štetu u iznosu od 2 580 374,07 eura na ime štete koju je pretrpio zbog toga što se tijekom razdoblja od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. nije mogao koristiti iznosom koji je neopravdano platio, tako da nije mogao ostvariti povrat koji bi mu taj iznos uobičajeno omogućio ostvariti, niti je posljedično mogao umanjiti svoj trošak kapitala;
 - podredno, ako Opći sud ne prihvati drugu točku tužbenog zahtjeva, da mu naknadi štetu u iznosu od 1 750 522,83 eura na ime štete koju je on pretrpio zbog toga što mu je Komisija odbila isplatiti zatezne kamate na iznos od 12 039 019 eura za razdoblje od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019., i to po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda;
 - još podrednije, da mu naknadi štetu u nekom drugom iznosu koji će Opći sud smatrati primjerenim, izračunatom na temelju stope zateznih kamata koju će Opći sud smatrati primjerenom;
 - utvrdi da će se na iznos koji Komisija mora platiti u skladu s drugom, trećom ili četvrtom točkom tužbenog zahtjeva obračunati kamate za razdoblje od datuma objave presude donesene u ovom predmetu do Komisijine isplate u cijelosti, po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja uvećanoj za tri i pol postotna boda ili, podredno, po nekoj drugoj stopi zateznih kamata koju će Opći sud smatrati primjerenom;
 - naloži Komisiji i Uniji snošenje troškova.

26 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

- odbije tužbu;
- naloži tužitelju snošenje troškova.

Pravo

- 27 Prvom točkom svojeg tužbenog zahtjeva tužitelj zahtijeva poništenje pobijane odluke. Drugom do četvrtom točkom svojeg tužbenog zahtjeva traži, kao glavno, naknadu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja glavnicom neopravdano plaćenog dijela novčane kazne i, podredno, naknade štete koju je pretrpio zbog odbijanja Komisije da mu isplati zatezne kamate na taj iznos. Petom točkom svojeg tužbenog zahtjeva on traži da se Komisiji naloži isplata zateznih kamata od objave buduće presude do isplate u cijelosti, na iznos koji Komisija treba platiti u skladu s drugom, trećom ili četvrtom točkom tužbenog zahtjeva.
- 28 U okolnostima konkretnog slučaja Opći sud smatra svrsishodnim prvo ispitati zahtjeve za naknadu štete i zahtjev da se naloži isplata zateznih kamata od objave ove presude. Potom će trebati obraditi zahtjev za poništenje.

Zahtjevi za naknadu štete

- 29 Drugom točkom svojeg tužbenog zahtjeva tužitelj zahtijeva, kao glavno, naknadu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja iznosom novčane kazne koji je neopravdano plaćen u razdoblju od 15. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. Trećom točkom tužbenog zahtjeva on traži, podredno, naknadu štete koju je pretrpio tijekom tog razdoblja jer mu je suprotno članku 266. prvom stavku UFEU-a Komisija odbila isplatiti zatezne kamate po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda. Četvrtom točkom svojeg tužbenog zahtjeva on traži, još podrednije, naknadu štete koju je pretrpio zbog neplaćenih zateznih kamata po stopi zateznih kamata koju će Opći sud smatrati primjerenom. Petom točkom svojeg tužbenog zahtjeva traži da se Komisiji naloži isplata zateznih kamata od objave buduće presude.
- 30 Članak 340. drugi stavak UFEU-a predviđa da je u pogledu izvanugovorne odgovornosti Unija, u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti.
- 31 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije uvjetovan je ispunjenjem nekoliko uvjeta, odnosno postojanjem dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojemu je predmet dodjela prava pojedincima, postojanjem stvarne štete i postojanjem uzročne veze između povrede obveze autora akta i štete koju su pretrpjele oštećene osobe (vidjeti presudu od 10. rujna 2019., HTTS/Vijeće, C-123/18 P, EU:C:2019:694, t. 32. i navedenu sudsku praksu).
- 32 Ako jedan od tih uvjeta nije ispunjen, tužba se mora u cijelosti odbiti a da pritom nije potrebno ispitati ostale uvjete izvanugovorne odgovornosti Unije. Usto, sud Unije nije dužan ispitati te uvjete određenim redosljedom (vidjeti presudu od 5. rujna 2019., Europska unija/Guardian Europe i Guardian Europe/Europska unija, C-447/17 P i C-479/17 P, EU:C:2019:672, t. 148. i navedenu sudsku praksu).

33 Zahtjeve koje je tužitelj podnio treba ispitati s obzirom na ta razmatranja.

Zahtjev za naknadu štete koji je podnesen kao glavni i odnosi se na naknadu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja iznosom neopravdano plaćene novčane kazne

- 34 Tužitelj kao glavno zahtijeva naknadu izgubljene zarade koja iznosi 2 580 374,07 eura i odgovara, u biti, godišnjem povratu na njegov uloženi kapital (u daljnjem tekstu: ROCE) ili ponderiranom prosječnom trošku njegova kapitala (u daljnjem tekstu: WACC) tijekom razdoblja od 2015. do 2018. Tužitelj tvrdi da mu je ta šteta uzrokovana dovoljno ozbiljnom povredom članka 266. prvog stavka UFEU-a i članka 23. stavaka 2. i 3. Uredbe br. 1/2003 o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101.] i [102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.).
- 35 Konkretnije, tužitelj ističe izgublenu zaradu jer bi mogao ostvariti dobit da je mogao nastaviti upravljati svotom koje je bio nezakonito lišen. Objašnjava da bi sa svotom koja odgovara neopravdano plaćenom iznosu novčane kazne mogao ostvariti gospodarske aktivnosti i financirati ulaganja. U tom bi slučaju pribavio manje vanjskog kapitala (i time uštedio na troškovima kapitala) ili bi s neopravdano plaćenim iznosom novčane kazne mogao financirati dodatna ulaganja i ostvariti veći povrat.
- 36 U tom pogledu, s jedne strane, tužitelj detaljno opisuje svoj ROCE između 2015. i 2018. Objašnjava da se na temelju primjene tog povrata na svotu od 12 039 019 eura, to jest na neopravdano plaćeni iznos novčane kazne, njegova šteta može procijeniti na 2 580 374,07 eura. Pojašnjava da je između 2015. i 2018. konkretizirao brojne mogućnosti za ulaganje, poput razvoja mreže od optičkih vlakana, izgradnje novih antena za mrežu pokretne telefonije ili proširenja ponude usluga pohrane u okviru računalstva u oblaku. Zaključuje iz toga da bi se u slučaju da je raspolagao iznosom koji je neopravdano plaćen Komisiji mogao njime koristiti i za navedene ulagačke aktivnosti.
- 37 S druge strane, tužitelj objašnjava da vrlo slična slika proizlazi ako izračun svoje štete zasnuje na svojem WACC-u nakon oporezivanja tijekom istog razdoblja. Pojašnjava da je u telekomunikacijskom sektoru WACC referentna vrijednost priznata za davanje ekonomske procjene ulagačkih mjera i da je odlučujuć za poduzetnikove ciljeve u pogledu prinosa. Upućuje u tom pogledu na stavak 2. Obavijesti Komisije o izračunu troška kapitala za postojeću infrastrukturu u kontekstu Komisijina preispitivanja nacionalnih obavijesti u sektoru elektroničkih komunikacija EU-a (SL 2019., C 375, str. 1.). On smatra da činjenica da vrijednosti WACC-a čine glede njega točne pojedinačne podatke proizlazi iz vrijednosti koje Bundesnetzagentur (Savezna agencija za mrežne djelatnosti, Njemačka) utvrđuje godišnje i koje su više od prosječnog WACC-a na kojem on zasniva svoje pravo na naknadu. Iznosi također procjenu koju je društvo za savjetovanje dalo o regulatornim WACC-ima u državama članicama.
- 38 Komisija osporava tužiteljeve navode.
- 39 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, šteta čije se popravljavanje zahtijeva u okviru tužbe radi utvrđivanja izvanugovorne odgovornosti Unije mora biti stvarna i određiva, što je na tužitelju da dokaže (vidjeti presudu od 9. studenoga 2006., Agraz i dr./Komisija, C-243/05 P, EU:C:2006:708, t. 27. i navedenu sudsku praksu). On je dužan podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i opsegu štete na koju se poziva (vidjeti presudu od 16. rujna 1997., Blackspur DIY i dr./Vijeće i Komisija, C-362/95 P, EU:C:1997:401, t. 31. i navedenu sudsku praksu).

- 40 Prvo, valja istaknuti da tužitelj nije dokazao da bi u svoje aktivnosti nužno uložio svotu koje je bio lišen. Naime, svotu koju je Opći sud proglasio neopravdanom i koju je tužitelj prethodno preplatio moglo se koristiti u brojne druge svrhe.
- 41 Drugo, tužitelj nije dokazao da ga je nemogućnost korištenja iznosom neopravdano plaćene novčane kazne Komisiji navelo na odustajanje od konkretnih projekata koji su mu mogli donijeti iznos istovrijedan ROCE-u ili WACC-u.
- 42 Glede ROCE-a, na koji se tužitelj poziva, valja istaknuti da on odgovara prosječnoj profitabilnosti svih njegovih ulaganja putem cjelokupnog kapitala (vlastita sredstva i dugoročne obveze) koji je upotrijebio.
- 43 Doduše, u vezi s ROCE-om tužitelj u replici spominje više ulaganja, to jest ulaganja u iznosu od oko 1,7 milijardi za stjecanje novih dozvola u pokretnoj telefoniji, ulaganja u iznosu od oko 108,1 milijun eura za troškove istraživanja i razvoja te ulaganja u iznosu od oko 101,3 milijuna eura u nematerijalnu imovinu koja se treba aktivirati i koju je on sam stvorio.
- 44 Međutim, tužitelj je samo istaknuo bez drugih objašnjenja da je sa svotom koje je bio lišen mogao financirati dodatna ulaganja. Ne određuje, dakle, konkretno određeni projekt u koji je mogao uložiti i kojeg se odrekao. Naprotiv, tvrdi da je između 2015. i 2018. konkretizirao brojne mogućnosti za ulaganje. Osim toga, ne spominje povrat od svakog od projekata koje navodi.
- 45 Glede WACC-a, on je definiran kao ponderirani prosjek troška svih izvora financiranja poduzetnika. Konkretnije, on čini ponderirani prosjek troška vlastitog kapitala (nerizična stopa povezana s premijom tržišnog rizika prilagođenom značajkama poduzetnika preko beta koeficijenta) i troška duga. Trošak vlastitog kapitala i trošak duga su predviđeni troškovi, a ne povijesni troškovi. Naime, WACC odgovara *ex ante* očekivanju ulagatelja u zamjenu za preuzimanje rizika.
- 46 U potporu svojim tvrdnjama tužitelj se poziva na godišnji WACC, to jest na prosječnu stopu za sve svoje projekte, a ne na stopu primjenjivu na konkretan projekt. Kao i glede svojeg zahtjeva zasnovanog na ROCE-u on nije odredio konkretan projekt na koji bi rasporedio svotu koje je bio lišen niti je odredio stopu povrata koju bi dobio da je predmetni konkretni projekt bio ostvaren, a što je još potvrđeno na raspravi u odgovoru na pitanje Općeg suda.
- 47 Treće, tužitelj nije dokazao da nije raspolagao sredstvima nužnim kako bi iskoristio ulagačku priliku za konkretno ulaganje ili, općenitije, da nije raspolagao alternativnim izvorom financiranja. U tom je pogledu točno da u replici tužitelj objašnjava da je njegova razina zaduženja velika i da radi na granici svojih financijskih mogućnosti. Međutim, valja istaknuti da svota koje je bio lišen jest skromna u odnosu na njegovu bilancu, njegova vlastita sredstva i njegove dugove koji iznose više desetaka milijardi eura. Kao što to Komisija ističe, dokazi koje je tužitelj podnio u replici pokazuju da je on raspolagao vlastitim kapitalom u iznosu od 45,6 milijardi eura za treće tromjesečje 2019. Osim toga, iz dokaza koje je tužitelj podnio proizlazi da je on raspolagao također znatnom količinom novca i novčanih ekvivalenata za razdoblje od 2015. do 2019. koji su prosječno iznosili 5,4 milijarde eura. Neopravdano plaćeni iznos novčane kazne odgovara oko 0,22 % prosjeka tog novca i novčanih ekvivalenata.
- 48 Stoga tužitelj nije dokazao da je bio spriječen realizirati ulaganje kojim bi se ostvario povrat koji odgovara ROCE-u ili WACC-u koji on navodi.

- 49 Taj zaključak nije doveden u pitanje tužiteljevimi argumentima koji se temelje na tome da je u telekomunikacijskom sektoru WACC referentna vrijednost priznata za davanje ekonomske procjene ulagačkih mjera i da je odlučujuć za poduzetnikove ciljeve u pogledu prinosa.
- 50 Naime, s jedne strane, Komisija objašnjava u stavku 2. svoje Obavijesti o izračunu troška kapitala za postojeću infrastrukturu u kontekstu [njezina] preispitivanja nacionalnih obavijesti u sektoru elektroničkih komunikacija u Europskoj uniji da je trošak kapitala oportunitetni trošak „određenog ulaganja” u usporedbi s drugim ulaganjem sa sličnim rizikom. Dodaje da je trošak kapitala stopa povrata koju društvo zahtijeva da bi se odlučilo za „određeno ulaganje”. S druge strane, automatska primjena tužiteljeva WACC-a na svaku nemogućnost korištenja novčanom svotom koju je on pretrpio dovela bi do zaključka da je izvjesno da je bio lišen mogućnosti ulaganja u određeni projekt kojim bi se ostvario prinos istovrijedan tom WACC-u. Međutim, takav pristup nije spojiv s činjenicom da WACC uključuje premiju rizika. On nije spojiv niti se obvezom tužitelja da dokaže da je pretrpio stvarnu i odredivu štetu.
- 51 U tim okolnostima tužitelj nije dokazao da je pretrpio stvaran i odrediv gubitak zarade koji bi se mogao temeljiti na ROCE-u ili na WACC-u.
- 52 Proizlazi da zahtjev koji je podnesen kao glavni i kojim se traži naknada izgubljene zarade, koja odgovara ROCE-u ili WACC-u tužitelja, zbog nemogućnosti korištenja iznosom neopravdano plaćene novčane kazne treba odbiti jer pretpostavka koja se temelji na dokazivanju postojanja stvarne štete i njezine odredivosti nije ispunjena, pri čemu nije potrebno ispitati, s jedne strane, je li Komisija počinila dovoljno ozbiljne povrede pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima te, s druge strane, postoji li uzročna veza između navedenih dovoljno ozbiljnih povreda i navodne izgubljene zarade (vidjeti točku 32. ove presude).

Zahtjev za naknadu štete koji je podredno podnesen i odnosi se na popravljjanje štete koja proizlazi iz Komisijina odbijanja da isplati zatezne kamate

- 53 Tužitelj tvrdi, prvo, da Komisijino odbijanje da mu isplati zatezne kamate nije samo nezakonitost kojom je pobijana odluka zahvaćena nego i dovoljno ozbiljna povreda članka 266. prvog stavka UFEU-a. Drugo, ističe da je ta dovoljno ozbiljna povreda izravni uzrok štete koju je pretrpio i koja se sastoji od zateznih kamata kojih je bio lišen.

– Postojanje dovoljno ozbiljne povrede članka 266. prvog stavka UFEU-a

- 54 Tužitelj ističe ponajprije da kada sud Unije utvrdi da je iznos novčane kazne bio neopravdano isplaćen, članak 266. prvi stavak UFEU-a obvezuje Komisiju da isplati zatezne kamate kada vraća taj iznos. Stoga odbijanje da se u potpunosti isplate zatezne kamate dovoljno ozbiljno krši navedenu odredbu.
- 55 Potom, tužitelj tvrdi da na pravo na isplatu zateznih kamata ne utječe članak 90. stavak 4. točka (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012. Pod pretpostavkom da se ta odredba može protumačiti na način da uređuje pravo na isplatu zateznih kamata, tužitelj ističe na temelju članka 277. UFEU-a nezakonitost te odredbe.
- 56 Naposljetku, tužitelj smatra da obveza plaćanja zateznih kamata nastaje od trenutka u kojem sredstva nisu više na raspolaganju zainteresirane osobe, to jest u ovom slučaju na datum na koji je platio novčanu kaznu.

- 57 Komisija uzvraća na temelju argumenata iznesenih u odgovoru na zahtjev za poništenje da nije povrijedila članak 266. prvi stavak UFEU-a i da, ako se prihvati, takva povreda nije dovoljno ozbiljna.
- 58 Prvo, Komisija tvrdi da iz članka 266. prvog stavka UFEU-a proizlazi da je ona samo dužna izvršiti povrat na temelju načela stjecanja bez osnove. Drugim riječima, navedena joj odredba ne nalaže da uz povrat neopravdano naplaćene novčane kazne isplati zatezne kamate. Komisija dodaje da sudovi Unije razlikuju različite vrste kamata, to jest zatezne kamate koje su paušalne i sankcioniraju zakašnjenje u plaćanju, kompenzacijske kamate koje se duguju za nezakonito prouzročenu štetu i pripadajuće kamate koje se moraju nadoknaditi u slučaju povratâ.
- 59 Drugo, Komisija ističe da su u okviru plaćanja koje je izvršila u korist tužitelja uzete u obzir pripadajuće kamate u skladu s objedinjenim odredbama članka 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012 i članka 83. Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL 2012., L 298, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 7., str. 248., u daljnjem tekstu: Financijska uredba). Smatra da se isplatom pripadajućih kamata želi naknaditi štetu tužitelju zbog njezina stjecanja bez osnove zbog preplaćene novčane kazne. Objašnjava da je u konkretnom slučaju uložila iznos novčane kazne koji je tužitelj platio, ali da je povrat od tog ulaganja bio negativan. Stoga je njezino „stjecanje” zbog preplaćene novčane kazne koju je tužitelj platio bilo negativno ili jednako nuli. Štoviše, Komisija tvrdi da je nakon objave presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), vodila bez zakašnjenja računa o pripadajućim kamatama kako bi tužitelju vratila stečeno bez osnove koje proizlazi iz neopravdano naplaćenog iznosa novčane kazne.
- 60 Treće, Komisija tvrdi da nije bila dužna isplatiti zatezne kamate.
- 61 Komisija ponajprije objašnjava da zatezne kamate ne mogu imati za cilj da je se prije objave presude, kojom se smanjuje iznos novčane kazne, potakne na povrat svote koju je neopravdano naplatila. Dodaje da se navedene kamate ne smiju obračunati od datuma plaćanja novčane kazne, to jest u konkretnom slučaju od 16. siječnja 2015. Naime, smatra da se ne može naći u zakašnjenju s plaćanjem prije nego što je Opći sud u odnosu na nju uopće utvrdio postojanje obveze plaćanja, to jest u konkretnom slučaju prije presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930).
- 62 Potom, Komisija tvrdi da je dužna platiti zatezne kamate samo kada odbije vratiti novčanu kaznu i pripadajuće kamate povodom presude koju je sud Unije objavio i kojom se smanjuje ili ukida iznos te novčane kazne. U tom slučaju polazišna točka obveze plaćanja zateznih kamata utvrđuje se nakon objave predmetne presude.
- 63 Naposljetku, Komisija smatra da prigovor nezakonitosti istaknut protiv članka 90. stavka 4. točke (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012 nije osnovan.
- 64 Četvrto, Komisija smatra da je presudom od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), uvedena obveza za nju da isplati novu vrstu kamata koju je Sud okvalificirao također kao „zatezne kamate”. Tumači navedenu presudu na način da ona treba isplatiti tu vrstu kamata a da uopće nije u zakašnjenju s plaćanjem, to jest da nije u položaju dužnika koji u rokovima nije platio dospjelu i određenu svotu. Smatra da je, naprotiv, riječ o kamatama kompenzacijske naravi.

- 65 Usto, Komisija objašnjava da su obvezom isplate zateznih kamata zadana dva cilja, to jest isplata naknade vjerovniku i sankcioniranje nezakonitosti dužnikova postupanja koje je dovelo do nepravodobnog plaćanja njegova duga. Smatra da postoji određena proturječnost između tih dvaju ciljeva. Naime, nije moguće da tijekom istog razdoblja i istodobno novčana kazna, koju ona izriče, s jedne strane, dospije primjenom valjane i izvršne odluke na temelju članka 299. UFEU-a i da je, s druge strane, ona morati vratiti. Samo bi u iznimnom slučaju, da se njezina odluka okvalificira kao nepostojeća, obveza plaćanja novčane kazne sadržana u toj odluci bila *ex tunc* bez ikakve pravne osnove. Stoga, presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), treba shvatiti na način da namjena obveze plaćanja zateznih kamata nije sankcionirati zakašnjenje u povratu novčane kazne. Obveza povrata novčane kazne postoji od presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), kao što to proizlazi iz članka 266. prvog stavka UFEU-a.
- 66 Peto, Komisija smatra da načela postavljena u presudi od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), nisu primjenjiva u ovom slučaju.
- 67 U tom pogledu Komisija objašnjava da je u predmetu povodom kojeg je donesena presuda od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), Opći sud prethodno u cijelosti poništio dio njezine odluke kojim je društvu Printeos izrečena novčana kazna zbog nedostatnosti obrazloženja. Stoga je povodom presude od 12. veljače 2019., Printeos/Komisija (T-201/17, EU:T:2019:81), Komisija mogla nastaviti postupak u stadiju utvrđene nepravilnosti i ponovno izvršiti svoju ovlast izricanja novčanih kazni.
- 68 S druge strane, u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud je snizio i, dakle, izmijenio iznos novčane kazne u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti na temelju članka 261. UFEU-a i članka 31. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003.
- 69 U predmetu povodom kojeg je donesena presuda od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), ovlast izricanja sankcija prenesena je na sud Unije i Opći sud je nadomjestio Komisiju radi novog utvrđivanja iznosa novčane kazne. Izvršavanje te ovlasti Općeg suda može proizvesti samo učinke *ex nunc*. Smanjenje iznosa novčane kazne rezultat je vlastite ocjene Općeg suda koja je nadomjestila Komisijinu ocjenu. Opći sud sam je ocijenio činjeničnu situaciju i izvršio ovlast izricanja sankcija. To smanjenje iznosa novčane kazne utvrđeno je prvi put na datum na koji je Opći sud objavio presudu. Prije toga nije postojao dug na teret Komisije niti, *a fortiori*, određeni iznos.
- 70 Komisija iz toga zaključuje da kada sudovi Unije izvršavaju svoju neograničenu nadležnost, *ex tunc* primjena zateznih kamata nije moguća.
- 71 Uvodno valja utvrditi da je članak 266. prvi stavak UFEU-a pravno pravilo kojemu je predmet dodjela prava pojedincima. Naime, tom se odredbom predviđa apsolutna i bezuvjetna obveza institucije čiji je akt poništen da u interesu tužitelja koji je uspio u postupku donese mjere koje uključuju izvršenje poništavajuće presude, čemu odgovara tužiteljevo pravo na potpuno poštovanje te obveze.

- 72 Glede postojanja dovoljno ozbiljne povrede članka 266. prvog stavka UFEU-a treba podsjetiti da kada su iznosi naplaćeni povredom prava Unije, iz tog prava proizlazi obveza da se vrate s kamatama. To je osobito slučaj kada su iznosi naplaćeni primjenom akta Unije koji je sud Unije proglasio nevaljanim ili ga je poništio (vidjeti presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 66. i 67. i navedenu sudsku praksu).
- 73 Konkretno, u slučaju Unijina poništenja akta koji uključuje isplatu iznosa Uniji, plaćanje zateznih kamata čini mjeru izvršenja poništavajuće presude, u smislu članka 266. prvog stavka UFEU-a, u tome što je njegov cilj paušalno naknaditi nemogućnost ostvarenja tražbine i potaknuti dužnika da u najkraćem mogućem roku izvrši poništavajuću presudu (presude od 12. veljače 2015., Komisija/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, t. 30., i od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 68.; u tom smislu vidjeti također presudu od 5. rujna 2019., Europska unija/Guardian Europe i Guardian Europe/Europska unija, C-447/17 P i C-479/17 P, EU:C:2019:672, t. 55.).
- 74 Glede određivanja obveza koje Komisija ima na temelju članka 266. UFEU-a prilikom izvršenja presude kojom se ukida i smanjuje iznos novčane kazne izrečene poduzetniku zbog povrede pravila tržišnog natjecanja, one sadrže, kao prvo, Komisijinu obvezu vraćanja cijelog ili dijela iznosa novčane kazne koju je predmetni poduzetnik platio, ako se povodom presude to plaćanje mora okvalificirati kao neopravdano. Ta se obveza ne odnosi samo na glavnice neopravdano plaćene novčane kazne nego i na zatezne kamate obračunate na taj iznos (vidjeti u tom smislu presude od 10. listopada 2001., Corus UK/Komisija, T-171/99, EU:T:2001:249, t. 52. i 53., od 8. srpnja 2004., Corus UK/Komisija, T-48/00, EU:T:2004:219, t. 223., i rješenje od 4. svibnja 2005., Holcim (France)/Komisija, T-86/03, EU:T:2005:157, t. 30.).
- 75 Dodjela zateznih kamata na neopravdano isplaćeni iznos očito je neizostavni dio Komisijine obveze povrata u prijašnje stanje zbog poništavajuće presude ili presude kojom se izvršava neograničena nadležnost (presuda od 10. listopada 2001., Corus UK/Komisija, T-171/99, EU:T:2001:249, t. 54.; vidjeti također u tom smislu presudu od 12. veljače 2019., Printeos/Komisija, T-201/17, EU:T:2019:81, t. 56.).
- 76 Proizlazi da se Komisija, time što nije dodijelila nikakvu zateznu kamatu na glavnice novčane kazne vraćene povodom presude kojom se ukida ili smanjuje iznos novčane kazne izrečene poduzetniku zbog povrede pravila tržišnog natjecanja, suzdržava od poduzimanja mjere potrebne za izvršenje te presude i time krši obveze koje ima na temelju članka 266. UFEU-a (rješenje od 4. svibnja 2005., Holcim (France)/Komisija, T-86/03, EU:T:2005:157, t. 31.; u tom smislu vidjeti također presudu od 8. srpnja 2008., BPB/Komisija, T-53/03, EU:T:2008:254, t. 488.).
- 77 Točno je ponajprije da su na temelju članka 299. UFEU-a izvršive one odluke Komisije kojima se nameće novčana obveza, osim ako se ona nameće državama članicama. Potom, na temelju članka 278. UFEU-a pokretanje postupka pred Sudom protiv takvih vrsta odluka nema suspenzivni učinak. Naposljetku, za odluke Komisije vrijedi pretpostavka da su valjane sve do trenutka njihova poništenja ili povlačenja (vidjeti presudu od 17. lipnja 2010., Lafarge/Komisija, C-413/08 P, EU:C:2010:346, t. 81. i navedenu sudsku praksu).
- 78 Također je točno da obveza isplate zateznih kamata dolazi u obzir samo kada je glavno potraživanje određeno u pogledu svojega iznosa ili barem određivo na temelju objektivno utvrđenih elemenata (presuda od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 55.).

79 Međutim, kao prvo, valja istaknuti da je članak 83. Financijske uredbe, koja je primjenjiva u ovom slučaju, predviđao među ostalim:

„1. Primljeni iznosi od novčanih kazni, ugovornih kazni i ostalih financijskih sankcija te pripadajuće kamate ili drugi prihod ostvaren od njih, ne knjiže se kao proračunski prihod sve dok Sud [...] može poništiti odluku kojom su one određene.

2. Iznosi iz stavka 1. knjiže se kao proračunski prihodi u najkraćem mogućem roku, a najkasnije u godini nakon što su iscrpljeni svi pravni lijekovi. Iznosi koji se nakon odluke Suda [...] trebaju vratiti subjektu koji ih je platio, ne knjiže se kao proračunski prihodi.

[...]

4. Komisija je ovlaštena donositi delegirane akte [...] o detaljnim pravilima za iznose primljene od novčanih kazni, ugovornih kazni i pripadajućih kamata.”

80 Članak 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012, koja je primjenjiva u ovom slučaju, predviđao je među ostalim:

„1. Ako se podnese tužba Sudu [...] protiv odluke Komisije o uvođenju novčanih ili drugih kazni u skladu s UFEU-om ili Ugovorom o Euratomu te dok nisu iscrpljena sva pravna sredstva, dužnik privremeno plaća dotične iznose na bankovni račun koji odredi računovodstveni službenik ili nudi financijsko jamstvo koje je prihvatljivo računovodstvenom službeniku. Jamstvo je neovisno od obveze plaćanja novčane ili ugovorne kazne ili drugih kazni te se može izvršiti po prvom pozivu. Ono obuhvaća potraživanje u vezi s glavnicom i pripadajućim kamatama kako je navedeno u članku 83. stavku 4. [iste uredbe].

2. Komisija osigurava privremeno plaćene iznose tako da ih ulaže u financijsku imovinu te time osigurava sigurnost i likvidnost novčanih sredstava, a istodobno ostvaruje pozitivan povrat.

[...]

4. Nakon što su iscrpljena sva pravna sredstva i nakon što je novčana kazna ili ugovorna kazna ukinuta ili smanjena poduzima se jedna od sljedećih mjera:

(a) neopravdano naplaćeni iznosi zajedno s kamatama vraćaju se dotičnoj trećoj strani. Ako je ukupan povrat ostvaren za odgovarajuće razdoblje bio negativan, vraća se nominalna vrijednost neopravdano naplaćenih iznosa;

(b) ako je podneseno financijsko jamstvo, ono se vraća na odgovarajući način.”

81 Članak 24. stavak 2. Odluke Komisije C(2013) 2488 *final* od 2. svibnja 2013. o odredbama unutarnjeg postupka za povrat potraživanja koja proizlaze iz izravnog upravljanja i povrat novčanih kazni, jednokratnih iznosa i novčanih sankcija na temelju Ugovorâ, koja zamjenjuje Odluku C(2011) 4212 *final* od 17. lipnja 2011. i koja je izmijenjena Odlukom Komisije C(2014) 2786 od 30. travnja 2014., pokazuje također da kada dužnik podnese tužbu sudu Unije protiv odluke Komisije o izricanju novčane kazne računovodstveni službenik „privremeno” naplaćuje predmetne iznose od dužnika. Ta odredba predviđa usto da će, ovisno o pravomoćnoj sudskoj odluci, privremeno naplaćeni iznosi, kako glavnica tako i kamate, biti konačno uknjiženi kao primici ili „vraćeni” gospodarskim subjektima *pro rata* u odnosu na tu odluku.

- 82 Tako iz mjerodavnih propisa spomenutih u točkama 79. do 81. ove presude proizlazi da u slučaju kada društvo podnese tužbu sudu Unije kako bi osporilo odluku kojom mu je Komisija izrekla novčanu kaznu, plaćanje novčane kazne koje je to društvo izvršilo jest privremeno do iscrpljivanja pravnih lijekova. Navedenim je propisima također predviđeno *ex ante* da društvo koje je platilo novčanu kaznu koja je poslije poništena ili smanjena ima pravo na povrat neopravdano naplaćenih iznosa i, dakle, tražbinu za povrat.
- 83 Kao drugo, Komisija ističe činjenicu da je u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud smanjio iznos novčane kazne u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti.
- 84 Međutim, prije svega valja utvrditi da je prije izvršavanja svoje neograničene nadležnosti i smanjenja iznosa novčane kazne izrečene tužitelju Opći sud u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), djelomično poništio odredbu kojom je utvrđeno postojanje prakse iz članka 1. stavka 2. točke (d) Odluke iz 2014. (vidjeti točku 5. ove presude). Osim toga, Opći sud poništio je članak 2. te iste oduke u dijelu u kojem se njime iznos novčane kazne za čije je plaćanje bio odgovoran samo tužitelj utvrđuje na 31 070 000 eura (vidjeti točku 6. ove presude).
- 85 Glede učinaka poništenja akta koje je sud Unije proglasio, valja podsjetiti da ono djeluje *ex tunc* te stoga ima za učinak retroaktivno uklanjanje poništenog akta iz pravnog poretka (vidjeti u tom smislu presude od 26. travnja 1988., Asteris i dr./Komisija, 97/86, 99/86, 193/86 i 215/86, EU:C:1988:199, t. 30., od 13. prosinca 1995., Exporteurs in Levende Varkens i dr./Komisija, T-481/93 i T-484/93, EU:T:1995:209, t. 46., i od 10. listopada 2001., Corus UK/Komisija, T-171/99, EU:T:2001:249, t. 50.).
- 86 Potom valja naglasiti da niti odredbe niti tekstovi spomenuti u točkama 79. do 81. ove presude niti sudska praksa navedena u točkama 74. do 76. ove presude ne prave razliku ovisno o tome je li sud Unije samo u cijelosti ili djelomično poništio novčanu kaznu izrečenu tužitelju ili je tu novčanu kaznu smanjio nakon što ju je poništio.
- 87 Naposljetku, kada sud Unije svojom ocjenom nadomjesti Komisijinu ocjenu i smanji iznos novčane kazne u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti, on u Komisijinoj odluci zamjenjuje iznos prvotno utvrđen u toj odluci iznosom koji proizlazi iz njegove vlastite ocjene. Tim se smanjenjem retroaktivno mijenja Komisijina odluka. Smatra se da je novčana kazna smanjena povodom nove ocjene suda Unije uvijek ona koju je izrekla Komisija. Glede navedenog smanjenja, zbog supstitucijskog učinka presude koju je sud Unije objavio smatra se da je odluka Komisije uvijek bila ona koja proizlazi iz ocjene tog suda (vidjeti u tom smislu presudu od 14. srpnja 1995., CB/Komisija, T-275/94, EU:T:1995:141, t. 60. do 65. i 85. do 87.).
- 88 Kao treće, s jedne strane, poticaj „da se u najkraćem mogućem roku izvrši poništavajuća presuda” samo je jedan od dvaju ciljeva isplate zateznih kamata koje je Sud predvidio u točki 30. presude od 12. veljače 2015., Komisija/IPK International (C-336/13 P, EU:C:2015:83, t. 30.). Dodjelom zateznih kamata računajući od dana privremenog plaćanja predmetne novčane kazne nastoji se postići drugi cilj Suda, odnosno paušalna naknada štete poduzetniku koji je platio tu novčanu kaznu zbog nemogućnosti korištenja tim sredstvima tijekom razdoblja od dana privremenog plaćanja navedene novčane kazne do dana njezina povrata. S druge strane, u slučaju poništenja odluke koja uključuje privremeno plaćanje iznosa poput novčane kazne izrečene za povredu prava tržišnog natjecanja, obveza vraćanja iznosa plaćenog zajedno sa zateznim kamata izračunanim od dana plaćanja tog iznosa jest poticaj za dotičnu instituciju da prida posebnu

pozornost pri donošenju takvih odluka koje za pojedinca mogu značiti obvezu da trenutačno plati znatne svote (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 85. i 86.).

- 89 U presudi od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), Sud je, dakle, smatrao da se dodjelom zateznih kamata od datuma privremenog plaćanja novčane kazne ne nastoji postići cilj poticanja Komisije „da se u najkraćem mogućem roku izvrši poništavajuća presuda”.
- 90 Tako, doduše, obveza isplate zateznih kamata ne može imati za cilj da se prije objave presude kojom se ukida i snižava iznos novčane kazne koju je Komisija izrekla, ona potakne na povrat svote koju je neopravdano naplatila. Međutim, obvezom isplate zateznih kamata u slučaju da sud Unije ukine ili smanji iznos novčane kazne koju je Komisija izrekla ne nastoji se postići cilj sankcioniranja skrivljenog zakašnjenja te institucije. Obvezom isplate zateznih kamata u takvoj situaciji želi se paušalno nadoknaditi šteta zbog objektivnog zakašnjenja koje proizlazi, prvo, iz trajanja postupka pred sudom Unije, drugo, iz toga da relevantni financijski propisi predviđaju da društvo koje je privremeno platilo novčanu kaznu koja je poslije ukinuta ili smanjena ima tražbinu za povrat (vidjeti točke 79. do 82. ove presude) i, treće, iz retroaktivnog smanjenja iznosa novčane kazne koje je proveo sud Unije (vidjeti točke 84. do 87. ove presude).
- 91 Komisija tvrdi da, ako bi se ona trebala smatrati dužnikom zateznih kamata na datum prije presude suda Unije kojom se ukida ili smanjuje iznos novčane kazne, to bi se protivilo odvratajućoj funkciji novčanih kazni u predmetima u vezi s tržišnim natjecanjem. U tom pogledu objašnjava ponajprije da postoji suštinska veza između zabrane protutržišnih praksi na temelju članka 101. i 102. UFEU-a i izricanja novčanih kazni, potom, da su navedeni članci bespredmetni jer nisu popraćeni sankcijama predviđenima u članku 103. stavku 2. točki (a) UFEU-a i, naposljetku, da se novčane kazne ne trebaju ublažavati na temelju vanjskih okolnosti.
- 92 Međutim, prvo, treba podsjetiti da je pojam odvrataanja jedan od elemenata koje treba uzeti u obzir kod izračuna iznosa novčane kazne (presude od 26. rujna 2013., Alliance One International/Komisija, C-679/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:606, t. 73., i od 4. rujna 2014., YKK i dr./Komisija, C-408/12 P, EU:C:2014:2153, t. 84.). Proizlazi da je odvratajuću funkciju novčanih kazni Opći sud nužno uzeo u obzir u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), kada je izvršavao svoju neograničenu nadležnost kako bi s retroaktivnim učinkom smanjio iznos novčane kazne koju je tužitelj dugovao (vidjeti točku 87. ove presude).
- 93 Drugo, valja istaknuti da se odvratajuća funkcija novčanih kazni mora pomiriti s načelom djelotvorne sudske zaštite iz članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Poštovanje navedenog načela osigurano je nadzorom zakonitosti koji je predviđen u članku 263. UFEU-a i dopunjen neograničenom nadležnošću glede iznosa novčane kazne koja je predviđena u članku 31. Uredbe br. 1/2003. Naime, sud Unije može provesti nadzor prava i činjenica te ocijeniti dokaze, poništiti pobijanu odluku i izmijeniti iznos novčanih kazni (vidjeti u tom smislu presudu od 6. studenoga 2012., Otis i dr., C-199/11, EU:C:2012:684, t. 62. i 63. i navedenu sudsku praksu). Također je presuđeno da kako bi u pogledu novčane kazne udovoljio zahtjevima nadzora neograničene nadležnosti u smislu članka 47. Povelje o temeljnim pravima, sud Unije dužan je u izvršavanju svojih ovlasti iz članka 261. i 263. UFEU-a ispitati svaki pravni ili činjenični prigovor kojim se želi dokazati da iznos novčane kazne nije u skladu s težinom i trajanjem povrede (presude od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 200. i od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija, C-99/17 P, EU:C:2018:773, t. 195.).

Neograničena nadležnost dodatno je jamstvo koje poduzetnici uživaju (vidjeti u tom smislu presude od 28. lipnja 2005., Dansk Rørindustri i dr./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P, EU:C:2005:408, t. 445., od 6. listopada 1994., Tetra Pak/Komisija, T-83/91, EU:T:1994:246, t. 235., i od 17. prosinca 2015., Orange Polska/Komisija, T-486/11, EU:T:2015:1002, t. 91.).

- 94 Treće, odvrćajuću funkciju novčanih kazni treba također pomiriti s ciljevima koji se nastoje postići dodjelom zateznih kamata nakon što je sud Unije izvršio svoje nadležnosti, a osobito svoju neograničenu nadležnost, to jest, s jedne strane, s paušalnom financijskom naknadom štete poduzetniku koji je privremeno platio tu novčanu kaznu zbog nemogućnosti korištenja tim sredstvima tijekom razdoblja od dana privremenog plaćanja navedene novčane kazne do dana njezina povrata i, s druge strane, s poticajem za dotičnu instituciju da prida posebnu pozornost pri donošenju odluka, poput odluka o izricanju novčanih kazni, a koje za pojedinca mogu značiti obvezu da trenutačno plati znatne svote (vidjeti točku 88. ove presude).
- 95 Slijedom navedenog, s obzirom na razloge usvojene u točkama 79. do 94. ove presude, valja zaključiti, s jedne strane, da je na datum tužiteljeva privremenog plaćanja novčane kazne, to jest 16. siječnja 2015., glavna tražbina koju tužitelj ima u ovom slučaju postojala i bila određena u pogledu svojeg najvišeg iznosa ili barem određiva na temelju objektivno utvrđenih elemenata. S druge strane, Komisija je primjenom članka 266. prvog stavka UFEU-a bila dužna isplatiti zatezne kamate na dio iznosa novčane kazne koji je Opći sud proglasio neopravdanim u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), za razdoblje od datuma privremenog plaćanja novčane kazne do datuma povrata dijela iznosa novčane kazne koji je proglašen neopravdanim.
- 96 Taj zaključak nije doveden u pitanje Komisijinim argumentima koji se temelje, prvo, na odredbama članka 90. stavka 4. Delegirane uredbe br. 1268/2012 i, drugo, na tome da se kamate koje se duguju od plaćanja novčane kazne moraju okvalificirati kao kompenzacijske kamate.
- 97 Naime, glede Komisijinih argumenata koji se temelje na odredbama članka 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012 (vidjeti točku 80. ove presude), iz tog članka ne proizlazi da je Komisija, kada je dužna vratiti iznos privremeno plaćene novčane kazne, u svakom slučaju oslobođena obveze da uz taj iznos isplati zatezne kamate (presuda od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 73.).
- 98 Usto, kada je iznos „pripadajućih” kamata iz članka 90. stavka 4. Delegirane uredbe br. 1268/2012 niži od iznosa dugovanih zateznih kamata, odnosno kada nema pripadajućih kamata, a povrat je uloženog kapitala bio negativan, Komisija je, kako bi ispunila svoju obvezu koja proizlazi iz članka 266. UFEU-a, dužna isplatiti dotičnoj osobi razliku između iznosa mogućih „pripadajućih kamata” u smislu članka 90. stavka 4. navedene delegirane uredbe i zateznih kamata koje se duguju za razdoblje od datuma plaćanja predmetnog iznosa do datuma njegova povrata (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 75. i 76.).
- 99 Stoga, budući da je u ovom slučaju nesporno da Komisijino ulaganje iznosa novčane kazne koju je tužitelj platio u okviru provedbe Odluke iz 2014. nije uprihodovalo kamate, Komisija je povodom presude od 13. prosinca 2018., Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), bila dužna vratiti tužitelju dio iznosa novčane kazne koji je proglašen neopravdanim, zajedno sa zateznim kamatama, čemu se članak 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012 ne protivi (vidjeti po analogiji presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 77.).

- 100 Valja dodati da se Komisija ne može učinkovito pozivati na okolnost da u predmetu povodom kojeg je donesena presuda od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), tužitelj nije osporio članak 2. Odluke iz 2014. čiji se četvrti stavak zasnivao na članku 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012. On se ne može pozivati niti na okolnost da je Opći sud djelomično poništio članak 2. navedene odluke, ne dovodeći pritom u pitanje upućivanje na članak 90. te delegirane uredbe.
- 101 Doduše, u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud poništio je članak 2. Odluke iz 2014. samo u dijelu u kojem je iznos novčane kazne za čije je plaćanje bio odgovoran samo tužitelj utvrđen na 31 070 000 eura. Osim toga, iznos novčane kazne za čije je plaćanje bio odgovoran samo tužitelj on je utvrdio na 19 030 981 euro.
- 102 Međutim, četvrti stavak članka 2. Odluke iz 2014. ne odnosi se na uvjete u kojima će Komisija, u slučaju poništenja navedene odluke i smanjenja iznosa novčane kazne koji je predviđen tom odlukom, vratiti iznos novčane kazne koju je navedeni poduzetnik privremeno platio (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 92.).
- 103 Osim toga, u slučaju poništenja odluke kojom se izriče novčana kazna zbog povrede pravila tržišnog natjecanja i u slučaju smanjenja iznosa novčane kazne koja je predviđena tom odlukom, Komisijina obveza povrata cijelog ili dijela iznosa novčane kazne koja je privremeno plaćena uz zatezne kamate za razdoblje od dana privremenog plaćanja te novčane kazne do dana njezina povrata izravno proizlazi iz članka 266. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 94.).
- 104 Iz toga slijedi da Komisija nema ovlast da pojedinačnom odlukom odredi uvjete u kojima će isplatiti zatezne kamate u slučaju poništenja odluke kojom se izriče novčana kazna i u slučaju smanjenja iznosa novčane kazne koja je predviđena tom odlukom te koja je privremeno plaćena (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 95.).
- 105 Stoga se Komisijini argumenti koji se temelje na odredbama članka 90. Delegirane uredbe br. 1268/2012 moraju odbiti, pri čemu nije potrebno odlučiti o prigovoru nezakonitosti te odredbe koji je tužitelj istaknuo.
- 106 Glede Komisijinih argumenata koji se temelje na tom da se kamate koje se duguju od plaćanja novčane kazne moraju okvalificirati kao kompenzacijske, valja naglasiti da svrha kategorije kompenzacijskih kamata jest neutralizirati protek vremena do sudske procjene iznosa štete, neovisno o bilo kakvom zakašnjenju koje je skrivio dužnik (vidjeti presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 56. i navedenu sudsku praksu).
- 107 Komisijina obveza da isplati zatezne kamate u ovom slučaju od privremenog plaćanja koje je tužitelj izvršio proizlazi izravno iz obveze da u skladu s člankom 266. prvim stavkom UFEU-a izvrši presudu od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930).
- 108 Tužiteljeva glavna tražbina bila je tražbina za povrat koja je bila povezana s privremeno izvršenim plaćanjem novčane kazne. Na datum navedenog plaćanja ta je tražbina postojala i bila je određena u pogledu svojeg najvišeg iznosa ili barem određiva na temelju objektivno utvrđenih elemenata (vidjeti točke 79. do 95. ove presude) i nije ju trebalo sudski procjenjivati.

- 109 Kamate dugovane u tom slučaju zatezne su kamate i ovdje ne bi trebala biti riječ o plaćanju kompenzacijskih kamata (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 78. i 79.).
- 110 Komisija, dakle, neutemeljeno tvrdi da se kamate koje možda duguje za razdoblje od datuma tužiteljeva privremenog plaćanja novčane kazne do isteka roka za izvršenje presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), moraju okvalificirati kao kompenzacijske kamate.
- 111 Proizlazi da je Komisija prekršila članak 266. prvi stavak UFEU-a kada je na dio iznosa novčane kazne koji je neopravdano naplatila odbila tužitelju isplatiti zatezne kamate za razdoblje od 16. siječnja 2015., kao datuma plaćanja novčane kazne, do 19. veljače 2019. kao datuma povrata dijela iznosa novčane kazne koji je u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud u konačnici proglasio neopravdanim.
- 112 Naposljetku, iz točaka 71. do 95. ove presude proizlazi da je povodom presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Komisija bila u skladu s ustaljenom sudskom praksom dužna naknaditi tužitelju iznos novčane kazne koju je privremeno platio, uvećano za zatezne kamate, i da nije imala nikakvu marginu prosudbe u pogledu primjerenosti isplate takvih kamata (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 104.).
- 113 Slijedom navedenog te uzimajući u obzir apsolutnu i bezuvjetnu obvezu određenu Komisiji na temelju članka 266. prvog stavka UFEU-a u vidu isplate zateznih kamata, pri čemu ona nema marginu prosudbe u tom pogledu, valja utvrditi da u ovom slučaju postoji dovoljno ozbiljna povreda tog pravnog pravila na temelju koje može nastati izvanugovorna odgovornost Unije u smislu članka 266. drugog stavka UFEU-a u vezi s člankom 340. drugim stavkom UFEU-a.
- *Uzročna veza i šteta koju treba popraviti*
- 114 Tužitelj tvrdi da je dovoljno ozbiljna povreda članka 266. prvog stavka UFEU-a koju je Komisija počinila izravan uzrok štete koju je pretrpio i sastoji se od zateznih kamata kojih je bio lišen. Objašnjava da primjenom članka 83. stavka 2. točke (b) i članka 111. stavka 4. točke (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012 primjerena stopa zateznih kamata jest stopa koju ESB upotrebljava za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećana za tri i pol postotna boda. Smatra da stopa zateznih kamata koju treba primijeniti jest u ovom slučaju stopa od 3,55 % koja odgovara stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, odnosno stopi od 0,05 % primjenjivoj u siječnju 2015. i uvećanoj za tri i pol postotna boda. Smatra da se primjenom te stope na svotu od 12 039 019 eura, koju je neopravdano platio, njegova šteta može procijeniti na 1 750 522,83 eura.
- 115 Komisija uzvraća da je odbila isplatiti zatezne kamate samo od pobijane odluke od 28. lipnja 2019., tako da se naknada štete mogla u svakom slučaju potraživati samo od tog datuma. Osim toga, ističe da tužitelj nije poštovao postupak predviđen u članku 111. Delegirane uredbe br. 1268/2012 i ne može, stoga, potraživati zatezne kamate u smislu članka 111. stavka 4. točke (a) u vezi s člankom 83. navedene delegirane uredbe. Naposljetku tvrdi da ako Opći sud zaključi da su načela izvedena u presudi od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), primjenjiva u ovom slučaju, primjenjiva stopa zateznih kamata treba biti stopa koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećana za jedan i pol postotni bod, po analogiji s člankom 83. stavkom 4. te delegirane uredbe.

- 116 Kao prvo, valja podsjetiti da za uspostavljanje izvanugovorne odgovornosti Unije šteta mora dovoljno izravno proizlaziti iz nezakonitog postupanja institucija (vidjeti presudu od 30. svibnja 2017., *Safa Nicu Sepahan/Vijeće*, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 61.).
- 117 U konkretnom slučaju valja utvrditi da Komisijino nepoštovanje obveze dodjele zateznih kamata na temelju članka 266. prvog stavka UFEU-a čini dovoljno izravnu uzročno-posljedičnu vezu za štetom koja se sastoji od gubitka zateznih kamata tijekom razdoblja od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. na iznos kojeg je tužitelj bio neopravdano lišen (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos*, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 105.).
- 118 Kao drugo, s obzirom na sudsku praksu spomenutu u točki 39. ove presude, tužitelj utemeljeno tvrdi da je pretrpio stvarnu i određenu štetu koja je jednakovrijedna gubitku zateznih kamata tijekom razdoblja od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019, koje predstavljaju paušalnu naknadu štete zbog nemogućnosti korištenja neopravdano plaćenim iznosom novčane kazne tijekom tog istog razdoblja.
- 119 Komisija tvrdi da, pod pretpostavkom da mora isplatiti zatezne kamate, stopa tih kamata treba se utvrditi kao paušalna stopa koja odgovara nemogućnosti korištenja tijekom predmetnog razdoblja što pak ovisi, barem djelomično, o okolnostima konkretnog slučaja. Ponajprije, na temelju presude od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39), ne može se odrediti stopa zateznih kamata primjenjivih u ovom predmetu. Naime, ta presuda ne upućuje na to koja je stopa primjenjiva na zatezne kamate. Potom, pod pretpostavkom da je Sud namjeravao po analogiji naložiti Komisiji da plati kamate po stopi predviđenoj člankom 83. stavkom 2. točkom (b) Delegirane uredbe br. 1268/2012, ona smatra da ta stopa nije primjenjiva po analogiji u ovom slučaju. Naime, iznos Komisijina duga utvrđen je samo u okviru izvršavanja neograničene nadležnosti Općeg suda u presudi od 13. prosinca 2018., *Deutsche Telekom/Komisija* (T-827/14, EU:T:2018:930). Naposlijetku, točka 81. presude od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos* (C-301/19 P, EU:C:2021:39) može se shvatiti na način da se stopa predviđena u članku 83. stavku 4. te delegirane uredbe, to jest stopa koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećana za jedan i pol postotni bod, može primijeniti *mutatis mutandis* u ovom slučaju.
- 120 Valja podsjetiti da u cilju utvrđivanja iznosa zateznih kamata koje se moraju platiti poduzetniku koji je platio novčanu kaznu koju mu je izrekla Komisija nakon što je ta novčana kazna poništena, ta institucija mora primijeniti stopu koja je u tom smislu određena Delegiranom uredbom br. 1268/2012 (presuda od 5. rujna 2019., *Europska unija/Guardian Europe i Guardian Europe/Europska unija*, C-447/17 P i C-479/17 P, EU:C:2019:672, t. 56.).
- 121 Sud smatra da iz toga proizlazi da Komisija mora primijeniti stopu koja je određena u članku 83. Delegirane uredbe br. 1268/2012 kojim se određuje kamatna stopa za potraživanja koja nisu podmirena u roku (vidjeti u tom smislu presudu od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos*, C-301/19 P, EU:C:2021:39, t. 81.).

122 Članak 83. Delegirane uredbe br. 1268/2012 nalazio se u odjeljku 3. poglavlja 5. glave IV. navedene delegirane uredbe. Navedeno se poglavlje ticalo „prihoda”, a navedeni se odjeljak odnosio na „utvrđivanje iznosa potraživanja”. Taj članak, kojim je proveden članak 78. Financijske uredbe, bio je naslovljen „Zatezne kamate” i određivao je:

„1. Ne dovodeći u pitanje bilo koje posebne odredbe koje proizlaze iz primjene posebnih sektorskih propisa, na svaki iznos potraživanja koji nije bio plaćen u roku iz članka 80. stavka 3. točke (b) obračunavaju se kamate u skladu sa stavicima 2. i 3. ovog članka.

2. Kamatna stopa na iznose potraživanja koji nisu plaćeni u roku iz članka 80. stavka 3. točke (b) je stopa koju upotrebljava Europska središnja banka za svoje glavne operacije refinanciranja, objavljena u seriji *C Službenog lista Europske unije*, a koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, uvećana za:

(a) osam postotnih bodova kada se obveza temelji na ugovoru o javnoj nabavi roba i usluga iz glave V.;

(b) tri i pol postotna boda u svim ostalim slučajevima.

4. U slučaju novčanih kazni, kada dužnik ponudi financijsko jamstvo koje računovodstveni službenik prihvati umjesto plaćanja, kamatna stopa koja se primjenjuje od roka iz članka 80. stavka 3. točke (b) je stopa iz stavka 2. ovog članka koja se primjenjuje prvog dana mjeseca u kojemu je donesena odluka o izricanju novčane kazne, uvećana samo za jedan i pol postotni bod.”

123 Članak 111. Delegirane uredbe br. 1268/2012 nalazio se u odjeljku 5. poglavlja 6. glave IV. navedene delegirane uredbe. Navedeno se poglavlje ticalo „rashoda”, a navedeni se odjeljak odnosio na rokove za izvršenje rashoda. Taj članak, kojim je proveden članak 92. Financijske uredbe, bio je naslovljen „Rokovi za plaćanje i zatezne kamate” i određivao je, među ostalim:

„1. Podrazumijeva se da vrijeme dopušteno za plaćanja uključuje potvrđivanje, odobravanje i plaćanje rashoda.

Počinje teći od datuma na koji je primljen zahtjev za plaćanje.

Zahtjev za plaćanje evidentira ovlaštena služba odgovornog dužnosnika za ovjeravanje što je prije moguće, a smatra se da je on primljen na datum kada je evidentiran.

Datum plaćanja smatra se datumom na koji se tereti račun institucije.

[...]

4. Po isteku rokova iz članka 92. stavka 1. Financijske uredbe vjerovnik ima pravo na kamate u skladu sa sljedećim uvjetima:

(a) primjenjuju se kamate iz članka 83. stavka 2. ove Uredbe;

(b) kamata se plaća za razdoblje koje protekne od kalendarskog dana koji slijedi nakon dana isteka roka za plaćanje utvrđenog u članku 92. stavku 1. Financijske uredbe do dana plaćanja.”

- 124 Uvodno valja istaknuti da kada se Komisija poziva na okolnost da je iznos njezina duga Opći sud utvrdio samo u okviru izvršavanja svoje neograničene nadležnosti u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), ona i dalje tvrdi da nije dužna isplatiti tužitelju zatezne kamate za razdoblje od datuma plaćanja novčane kazne do datuma povrata koji je izvršila. No, tu argumentaciju treba odbiti zbog razloga iz točaka 71. do 95. ove presude. Valja dodati da Komisijina obveza isplate zateznih kamata tužitelju proizlazi izravno iz članka 266. prvog stavka UFEU-a, tako da, suprotno onome što Komisija tvrdi, tužitelj nije dužan podnijeti zahtjev za plaćanje u skladu s postupkom predviđenim u članku 111. Delegirane uredbe br. 1268/2012.
- 125 Kao prvo, valja podsjetiti da u slučaju poništenja odluke koja uključuje privremeno plaćanje novčane kazne, cilj dodjele zateznih kamata od datuma tog plaćanja jest, s jedne strane, isplatiti paušalnu naknadu štete poduzetniku koji je platio tu novčanu kaznu zbog nemogućnosti korištenja tim sredstvima i, s druge strane, potaknuti Komisiju da prida posebnu pozornost pri donošenju takve odluke (vidjeti točku 88. ove presude).
- 126 To također važi i kada sud Unije ukine i smanji iznos novčane kazne.
- 127 Kao drugo, s obzirom na ciljeve zadane zateznim kamata koje Komisija duguje povodom presude kojom se ukida i smanjuje iznos novčane kazne, Komisija se nalazi u drukčijem činjeničnom i pravnom položaju od društva koje je adresat odluke kojom mu je izrečena novčana kazna i koje podnosi bankovno jamstvo. Komisijina prava i obveze spram društva koje je platio novčanu kaznu razlikuju se, naime, od prava i obveza društva koje podnese bankovno jamstvo spram Komisije.
- 128 U tom pogledu valja naglasiti da kada sankcionirani poduzetnik trenutačno plati izrečenu novčanu kaznu, on samo postupa prema izreci izvršne odluke sukladno redovnom sustavu predviđenom na temelju Ugovora (rješenje od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 44.; u tom smislu vidjeti također presudu od 21. travnja 2005., Holcim (Deutschland)/Komisija, T-28/03, EU:T:2005:139, t. 126.). S druge strane, nadomještanje takvog plaćanja novčane kazne odgodom plaćanja uz bankovno jamstvo jest odstupanje od redovnog sustava predviđenog na temelju Ugovora (vidjeti u tom smislu rješenje od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 44.).
- 129 Ako se sankcionirani poduzetnik odluči za trenutačno plaćanje novčane kazne, ali pritom podnese i tužbu za njezino ukidanje, on može pričekati da mu u slučaju ukidanja ili smanjenja iznosa izrečene novčane kazne Komisija vrati ne samo iznos koji odgovara glavnici neopravdano plaćene novčane kazne nego i zatezne kamate obračunate na taj iznos (vidjeti u tom smislu rješenje od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 43. i sudsku praksu navedenu u točkama 74. do 76. ove presude).
- 130 Doduše, nadomještanje odgodom plaćanja uz bankovno jamstvo za neposredno plaćanje novčane kazne od sada je predviđeno relevantnim financijskim propisima i Komisija ga nudi pod određenim pretpostavkama (vidjeti točke 80. i 122. ove presude). Međutim, u slučaju poništenja odluke kojom se izriče novčana kazna ili smanjenja njezina iznosa, posljedice se razlikuju ovisno o tome je li se poduzetnik odlučio za trenutačno plaćanje novčane kazne ili za odgodu plaćanja uz podnošenje bankovnog jamstva (vidjeti u tom smislu presudu od 14. srpnja 1995., CB/Komisija, T-275/94, EU:T:1995:141, t. 82. do 86. i rješenje od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 44.).

- 131 Naime, kada je odgoda plaćanja odobrena, Komisija ne mora vratiti neopravdano naplaćenu novčanu kaznu jer po definiciji ta novčana kazna nije plaćena. Zbog istog razloga sankcionirani poduzetnik nije, dakle, lišen korištenja svotom koja odgovara neopravdano naplaćenom iznosu novčane kazne. Jedina financijska šteta koju je dotični poduzetnik možda pretrpio proizlazi iz njegove vlastite odluke da podnese bankovno jamstvo (vidjeti u tom smislu presudu od 21. travnja 2005., *Holcim (Deutschland)/Komisija*, T-28/03, EU:T:2005:139, t. 129., i rješenje do 12. prosinca 2007., *Atlantic Container Line i dr./Komisija*, T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 45.).
- 132 Kao treće, Komisija nije dokazala konkretnim elementima da je primjena zateznih kamata na tražbine za povrat po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda u skladu s člankom 83. stavkom 2. točkom (b) Delegirane uredbe br. 1268/2012, neproporcionalna s obzirom na ciljeve zadane takvim zateznim kamatama. Ne objašnjava niti da bi izračun zateznih kamata na tu osnovicu imao negativan utjecaj na obvezu društva adresata odluke kojom mu se izriče novčana kazna da trenutačno plati iznos te novčane kazne.
- 133 Kao četvrto, točno je da u točki 81. presude od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39)*, Sud nije naveo konkretne odredbe članka 83. Delegirane uredbe br. 1268/2012 na koje je uputio.
- 134 Međutim, valja istaknuti da je u istoj presudi od 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39)*, Sud konačno odlučio o sporu nakon što je poništio točku 2. izreke presude od 12. veljače 2019., *Printeos/Komisija (T-201/17, EU:T:2019:81)*, zato što je Opći sud počinio povredu koja se tiče prava kada je odbio zahtjev za isplatu zateznih kamata koji je Printeos podnio za razdoblje od 31. ožujka 2017. Zato je u točki 129. presude 20. siječnja 2021., *Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39)*, Sud presudio da društvu Printeos valja dodijeliti zatezne kamate po stopi koju ESB primjenjuje na svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda, po analogiji s člankom 83. stavkom 2. točkom (b) Delegirane uredbe br. 1268/2012.
- 135 Kao peto, tužitelj ispravno objašnjava da bi u slučaju da nije platio nepravilno utvrđen iznos novčane kazne, on također morao platiti zatezne kamate po stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda u skladu s člankom 83. stavkom 2. točkom (b) Delegirane uredbe br. 1268/2012. Tužitelj iz toga s pravom zaključuje da nakon ukidanja i smanjivanja novčane kazne Komisija mora biti dužna platiti zatezne kamate po istoj stopi za razdoblje u kojem je pogrešno naplatila preplaćeni iznos.
- 136 Uzimajući u obzir prethodno navedeno, paušalna naknada štete tužitelju zbog nemogućnosti da se koristi svojim sredstvima može se odrediti putem analogne primjene stope predviđene u članku 83. stavku 2. točki (b) Delegirane uredbe br. 1268/2012, to jest stope koju je ESB primjenjivao za svoje glavne operacije refinanciranja u siječnju 2015., odnosno stope od 0,05 % uvećane za tri i pol postotna boda.
- 137 Stoga valja prihvatiti podredno podnesen zahtjev u okviru treće točke tužbenog zahtjeva i dodijeliti tužitelju naknadu štete u iznosu od 1 750 522,83 eura po osnovi popravljivanja štete koju mu je uzrokovala dovoljno ozbiljna povreda članka 266. prvog stavka UFEU-a i koja se sastoji od gubitka zateznih kamata po stopi od 3,55 % tijekom razdoblja od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. na dio iznosa novčane kazne koji je neopravdano platio.

- 138 Posljedično ne treba odlučiti o zahtjevu koji je tužitelj još podređnije podnio u četvrtoj točki svojeg tužbenog zahtjeva.

Kamate na naknadu štete koju je Opći sud dodijelio tužitelju

- 139 Tužitelj zahtijeva od Općeg suda da naknadu štete koju mu može dodijeliti uveća za zatezne kamate od objave buduće presude do isplate u cijelosti. To uvećanje treba se zasnivati na stopi koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda ili, podređno, na drugoj stopi zateznih kamata koju će Opći sud smatrati primjerenom.
- 140 Komisija zahtijeva odbijanje tog zahtjeva zato što tužitelj nema pravo na naknadu štete.
- 141 Glede zahtjeva zasnovanog na izvanugovornoj odgovornosti Unije predviđenoj u članku 340. drugom stavku UFEU-a, iz sudske prakse proizlazi da u nedostatku posebnih okolnosti, obveza plaćanja zateznih kamata nastaje od presude kojom je utvrđena obveza popravljivanja štete (vidjeti u tom smislu presudu od 26. lipnja 1990., Sofrimport/Komisija, C-152/88, EU:C:1990:259, t. 32. i navedenu sudsku praksu).
- 142 Radi utvrđivanja stope zateznih kamata prikladno je uzeti u obzir članak 99. stavak 2. točku (b) Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL 2018., L 193, str. 1. i ispravak SL 2018., L 294, str. 45.). Primjenom te odredbe, primjenjiva kamatna stopa izračunava se na temelju stope koju ESB upotrebljava za svoje glavne operacije refinanciranja kako je objavljena u seriji C *Službenog lista Europske unije*, koja se primjenjuje prvog kalendarskog dana mjeseca u kojem iznos dospijeva, uvećana za tri i pol postotna boda (vidjeti po analogiji rješenja od 14. siječnja 2016., Komisija/Marcuccio, C-617/11 P-DEP, neobjavljeno, EU:C:2016:17, t. 12., i od 7. listopada 2020., Argus Security Projects/Komisija i EUBAM Libya, T-206/17 DEP, neobjavljeno, EU:T:2020:476, t. 61.).
- 143 U ovom slučaju naknadu štete iz točke 137. ove presude treba uvećati za zatezne kamate od objave ove presude do isplate u cijelosti. Stopa zateznih kamata bit će ona koju ESB primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja na datum ove presude, uvećana za tri i pol postotna boda.

Zahtjev za poništenje

- 144 U okviru svojeg zahtjeva za poništenje tužitelj ističe dva tužbena razloga. Prvi tužbeni razlog temelji se na povredi članka 266. prvog stavka UFEU-a jer mu je u pobijanoj odluci Komisija odbila isplatiti zatezne kamate. Drugi tužbeni razlog temelji se na povredi članka 296. drugog stavka UFEU-a jer je pobijana odluka zahvaćena nepostojanjem odnosno nedostatnošću obrazloženja.
- 145 Glede drugog tužbenog razloga koji se temelji na povredi članka 296. drugog stavka UFEU-a valja naglasiti da je s obzirom na tekst pobijane odluke (vidjeti točke 12. do 17. ove presude), kontekst njezina donošenja (vidjeti točke 1. do 10. ove presude) kao i sva pravna pravila kojima je uređeno dotično područje, tužitelj mogao shvatiti da je Komisija odbila isplatiti mu zatezne kamate jer joj, s jedne strane, članak 266. UFEU-a nalaže samo isplatu „pripadajućih” kamata spomenutih u

članku 90. stavku 4. točki (a) Delegirane uredbe br. 1268/2012 i jer, s druge strane, presuda od 12. veljače 2019., Printeos/Komisija (T-201/17, EU:T:2019:81), ne nalaže u ovom slučaju navedenoj instituciji da mu isplati zatezne kamate. Tužiteljevo shvaćanje pobijane odluke potkrepljuju, osim toga, argumenti koje je istaknuo u okviru svoje tužbe. Povrh toga, iz točaka 72. do 111. ove presude proizlazi da je Opći sud mogao meritorno ocijeniti zakonitost Komisijina odbijanja da tužitelju isplati zatezne kamate.

146 Drugi tužbeni razlog stoga se odbija.

147 Glede prvog tužbenog razloga koji se temelji na povredi članka 266. prvog stavka UFEU-a zbog Komisijina odbijanja da isplati zatezne kamate, iz točaka 72. do 111. ove presude proizlazi da je Komisija povrijedila tu odredbu kada je u pobijanoj odluci odbila na dio iznosa novčane kazne, koji je neopravdano naplatila, isplatiti tužitelju zatezne kamate za razdoblje od 16. siječnja 2015., kao datuma plaćanja novčane kazne, do 19. veljače 2019., kao datuma povrata dijela iznosa novčane kazne koji je u presudi od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930), Opći sud u konačnici proglasio neopravdanim.

148 Stoga valja prihvatiti prvi tužbeni razlog i poništiti pobijanu odluku.

Troškovi

149 Na temelju članka 134. stavka 3. Poslovnika svaka stranka snosi vlastite troškove, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima. Međutim, ako se to čini opravdanim u danim okolnostima, Opći sud može odlučiti da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

150 U ovom slučaju tužitelj nije uspio s drugom točkom svojeg tužbenog zahtjeva. Međutim, prva, treća i peta točka njegovog zahtjeva su prihvaćene. Osim toga, Komisiji je naloženo da plati velik dio naknade štete koju je tužitelj zahtijevao po osnovi naknade štete koju je pretrpio. Naposljetku, iz spisa ne proizlazi da je nakon objave presude od 20. siječnja 2021., Komisija/Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39), Komisija odlučila isplatiti tužitelju zatezne kamate za razdoblje od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. U tim okolnostima valja odlučiti da će Komisija snositi vlastite troškove i polovicu tužiteljevih troškova. Tužitelj će snositi polovicu vlastitih troškova.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (sedmo prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Europskoj komisiji nalaže se da društvu Deutsche Telekom AG isplati naknadu štete u iznosu od 1 750 522,83 eura po osnovi naknade pretrpljene štete.**
- 2. Naknada štete iz točke 1. uvećat će se za zatezne kamate računajući od objave ove presude do isplate u cijelosti, po stopi koju Europska središnja banka (ESB) primjenjuje za svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za tri i pol postotna boda.**
- 3. Poništava se odluka Komisije od 28. lipnja 2019. o odbijanju isplate zateznih kamata društvu Deutsche Telekom za razdoblje od 16. siječnja 2015. do 19. veljače 2019. na glavnici novčane kazne vraćenu povodom presude od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija (T-827/14, EU:T:2018:930).**
- 4. U preostalom dijelu tužba se odbija.**
- 5. Komisiji se nalaže da, osim vlastitih troškova, snosi i polovicu troškova društva Deutsche Telekom.**
- 6. Društvu Deutsche Telekom nalaže se snošenje polovice vlastitih troškova.**

da Silva Passos

Valančius

Reine

Truchot

Sampol Pucurull

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 19. siječnja 2022.

Sadržaj

Okolnosti spora	2
Postupak i zahtjevi stranaka	4
Pravo	6
Zahtjevi za naknadu štete	6
Zahtjev za naknadu štete koji je podnesen kao glavni i odnosi se na naknadu izgubljene zarade zbog nemogućnosti korištenja iznosom neopravdano plaćene novčane kazne	7
Zahtjev za naknadu štete koji je podredno podnesen i odnosi se na popravlanje štete koja proizlazi iz Komisijina odbijanja da isplati zatezne kamate	9
– Postojanje dovoljno ozbiljne povrede članka 266. prvog stavka UFEU-a	9
– Uzročna veza i šteta koju treba popraviti	18
Kamate na naknadu štete koju je Opći sud dodijelio tužitelju	23
Zahtjev za poništenje	23
Troškovi	24